
HELSINGIN SUOMALAINEN SÄÄSTÖPANKKI
YHTEENVETO ERITYISTARKASTUKSESTA**1. Yleistä**

Olemme Suomen Säästöpankki Oy:n erityistarkastuksen yhteydessä käyneet läpi Helsingin Suomalaisen Säästöpankin (HSSp) antolainaus toiminnan sekä tarkastaneet suurimpiin luottotappioasiakkaisiin liittyvät luottopäätökset. Tarkastus on tehty kahdessa vaiheessa:

Vaihe 1:

Olemme syksyllä 1993 toimittaneet Valtion vakuusrahastolle syyskuussa 1993 päivätyn raportin "Muistio erityistarkastuksen yhteydessä tehdyistä, antolainaus koskevista havainnoista".

Muistiossa on käsitelty HSSp:n antolainaus toimintaa vuodesta 1985 lähtien, käsittäen pankin säännöt, valtuutukset ja antolainaus ohjeet sekä pankin sisäisten tarkastajien, tilintarkastajien sekä Säästöpankkitarkastuksen raporteissa esille tuodut havainnot, jotka viittaavan huolimattomuuteen tai muihin väärinkäytöksiin. Muistion liitteenä on asiakaskohtaiset raportit, joissa on käsitelty kymmenen pankin suurimpiin tappioasiakkaisiin kuuluvien asiakaskokonaisuuksien luototusta.

Muistion yhteenveto-osassa olemme ehdottaneet Valtion vakuusrahastolle jatkotoimenpiteitä havaintojemme johdosta. Ehdotimme mm, että toimitusjohtajan ja luottoryhmän mahdollinen huolimattomuus ja laiminlyönnit sekä siitä johtuva vastuu aiheutuneista tappioista tulisi selvittää. Ehdotimme myös, että Valtion vakuusrahaston tulisi selvittää pankin konttorinjohtajien mahdollinen huolimattomuus ja vastuu aiheutuneista tappioista. Totesimme, että erityisesti tulisi tutkia luotonantoa niissä konttoreissa, joissa pankin merkittävät luottotappioasiakkaat ovat asioineet.

Vaihe 2:

Olemme 9. toukokuuta, 1994 saaneet Valtion vakuusrahastolta lisätoimeksiannon liittyen HSSp:iin. Pyynnöstämme tarkastus on laajennettu niihin konttoreihin, joissa

aikaisemman erityistarkastuksemme yhteydessä olimme todenneet, että niissä saattaa esiintyä huolimattomuutta ja/tai väärinkäytöksiä ja joissa HSSp:n suurimmat tappioasiakkaat olivat asioineet.

Tarkastusta varten laadimme liitteessä 1 olevan luettelon Arsenal Oy:lle siirretyistä asiakkaista, joiden vakuusvaje, mukaan lukien kirjatut luottotappiot tämänhetken tietojen mukaan ylittävät 5 mmk. Olemme tässä luettelossa huomioineet ainoastaan sellaiset asiakkaat, joiden luototus oli tapahtunut entisessä HSSp:ssä, ei siten kaikkia SSP:n Uudenmaan alueen asiakkaita. Luettelo on laadittu Arsenal Oy:n Uudenmaan alueen henkilökunnalta saatujen tietojen perusteella. Olemme myös keskustelleet luettelosta alueen henkilökunnan kanssa sen varmistamiseksi ettei luettelosta puutu merkittäviä luottotappioasiakkaita. Olemme myös vahvistaneet tämän luettelon vertaamalla tietoja erityistarkastuksen ensimmäisen vaiheen aikana kerättyihin tietoihin.

Luetteloon on merkitty sekä Arsenal Oy:n laatimasta listasta otettu luottotappiomäärä että tarkastuksen yhteydessä pankin tietokonejärjestelmästä tai muusta lähteestä saatuja lukuja. Näissä on eroja, joita emme aina ole pystyneet selvittämään.

Olemme myös perustaneet laajennetun tarkastuksen syksyllä 1993 tekemäämme työhön ja sen yhteydessä kerättyyn aineistoon koskien pankin antolainaus-toimintaa. Tarkastuksessa on huomioitu Säästöpankkilaki, sekä ennen että jälkeen 1.1.1991 voimassa ollut.

2. Laajuus

HSSp:n asiakaskohtainen erityistarkastus on kattanut kaikki ne Arsenal Oy:öön siirretyt entiset HSSp:n asiakaskokonaisuudet, joiden kirjatut luottotappiot ylittävät 5 mmk. Sen lisäksi olemme Arsenal Oy:n Uudenmaan alueen henkilökunnan kanssa käytyjen keskustelujen perusteella valinneet tarkastuksen kohteeksi myös muutamia muita asiakkaita. Liitteessä 1 on lueteltu myös joitakin merkittäviä asiakkaita, joilla on vakuusvajetta, mutta ei kirjattuja luottotappioita.

Asiakaskokonaisuudet on tarkastettu seuraavasti:

- a. Kesällä 1993 tarkastetut kymmenen asiakaskokonaisuutta sisältyvät syyskuussa 1993 Valtion vakuusrahastolle toimittamaamme erityistarkastusraporttiin.
- b. Touko-kesäkuussa 1994 tarkastettiin muut liitteessä 1 luetellut asiakaskokonaisuudet konttoreittain siten, että erityistarkastus yhteensä kattoi konttorin viisi suurinta luottotappioasiakasta, mikäli konttorilla oli em. listalla useampi kuin viisi asiakaskokonaisuutta.

- c. Mikäli pankki (HSSP tai SSP) tai Arsenal Oy on selvittänyt asiakaskokonaisuuden luototusta mahdollisia jatkotoimenpiteitä ajatellen, emme ole laatineet erillistä omaa selvitystä, edellyttäen, että jo tehty selvitys on kattava ja yksityiskohtainen. Olemme keränneet näitä asiakaskokonaisuuksia koskevia selvityksiä ja mahdollisia rikostutkintapyyntöjä oheisten konttorikohtaisten yhteenvedojen liitteeksi. Olemme myös kommentoineet, onko pankki tai Arsenal Oy ryhtynyt jatkotoimenpiteisiin.

3. Tavoitteet

Erityistarkastuksen tavoitteena oli selvittää:

1. Onko havaittu, tai onko syytä epäillä, että pankin valtuutetut ovat syyllistyneet huolimattomuuteen tai luottamusaseman väärinkäyttöön luottoja myöntäessään.
2. Onko havaittu, tai onko syytä epäillä, että pankin valtuutetut tai asiakkaat ovat syyllistyneet muihin sellaisiin väärinkäytöksiin, joista saattaa syntyä rikosoikeudellinen vastuu.

Suomen Säästöpankki Oy:n erityistarkastusta koskevan toimeksiantokirjeen mukaan tarkastus on kohdistunut lähinnä luottopäätöksiin ja luottoesittelyihin sekä niissä mahdollisesti esiintyviin laiminlyönteihin, huolimattomuuteen tai muihin väärinkäytöksiin. Tämän vaiheen yhteydessä on keskitytty 1.1.1989 jälkeen tehtyihin luottopäätöksiin vanhentumissäännösten johdosta. Olemme kuitenkin kommentoineet keskeiset tapahtumat ja luottopäätökset ennen 1.1.1989. Erityistarkastus on toimeksiannon mukaan suoritettu käymällä läpi pankin luottosalkuissa olleita luottoasiakirjoja. Olemme myös etsineet hallituksen ja luottoryhmän pöytäkirjoista asiakaskokonaisuuksia koskevat, 1.1.1989 jälkeen kirjatut luottopäätökset.

Olemme keskustelleet asiakaskokonaisuuksista niiden Arsenal Oy:n palveluksessa olevien henkilöiden kanssa, jotka nykyisin vastaavat asiakkaista. Emme ole tarkastuksen yhteydessä haastatelleet HSSp:n tai SSP:n muita entisiä työntekijöitä. Koska suurin osa niistä henkilöistä, jotka olivat mukana valmistelemassa tai päättämässä luotoista, eivät enään ole pankin palveluksessa, ei meillä voi olla varmuutta siitä, onko meillä ollut mahdollisuus tutustua kaikkiin luottopäätöksiin vaikuttaviin seikkoihin. Tällaisia ovat esim. luottoesittelyissä mahdollisesti suullisesti annetut lisätiedot sekä asiakasvastuullisten omat muistiinpanot sekä asiakirjat.

4. Raportointi

Olemme syksyllä 1993 toimittaneet Valtion vakuusrahastolle em. muistion HSSp:n antolainaustoiminannasta. Raportti käsittää yhteenvedot kymmenen asiakaskokonaisuuden rahoitushistoriasta sekä erityistarkastuksessa tehdyistä havainnoista. Näitä asiakaskokonaisuuksia koskevat työpaperit, jotka sisältävät kopioita

luottoasiakirjoista, kirjeenvaihdosta, pankin yhteenvedoista ym, ovat meillä ja tarvittaessa annamme ne Valtion vakuusrahaston tai ulkopuolisen asiantuntijan käyttöön.

Tämän yhteenvetoraportin mukana lähetämme Teille asiakaskohtaiset raportit laajennetussa erityistarkastuksessa läpikäydyistä luottoasiakkaista. Kunkin konttorin osalta olemme myös laatineet yhteenvedon, josta ilmenee konttoreiden valuutetut ja valtuutukset sekä sisäisen tarkastuksen ja pankin tilintarkastajien konttoreita koskevat havainnot.

Pankin tai Arsenal Oy:n omat selvitykset eräiden asiakaskokonaisuuksien rahoituksesta on liitetty konttorikohtaisiin yhteenvetoihin.

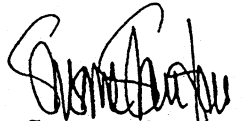
Oheiset raportit on laadittu vain Valtion vakuusrahaston käyttöön harkittaessa mahdollisten vahingonkorvauskanteiden nostamista tai rikostutkintapyyntöjen tekemistä HSSp:n johdon tai valtuutettujen toiminnasta. Ymmärtääksemme Valtion vakuusrahasto tulee tässä yhteydessä käyttämään ulkopuolisen asianajajan palveluja. Annamme tarvittaessa työpaperimme Valtion vakuusrahaston tai kyseisen asianajajan käyttöön.

Vastaamme mielellämme tähän liittyviin kysymyksiin.

Helsingissä 17. kesäkuuta 1994

Oy Arthur Andersen & Co. Ab

Hannu Vänskä
KHT

Susanne Stenfors
KHT